

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 338/2018-25

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 13. novembra 2018 v senáte zloženom z predsedu Rudolfa Tkáčika, zo sudkyne Jany Baricovej a sudcu Mojмира Mamojku o sťažnosti [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátkou JUDr. Katarínou Potockou, advokátska kancelária, Sládkovičova 2, Žilina, vo veci namietaného porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 20 Er 1138/2010 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 20 Er 1138/2010 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Žilina p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 20 Er 1138/2010 konal bez zbytočných prietáhov.

3. [REDACTED] priznáva finančné zadostúčinenie v sume 1 000 € (slovom tisíc eur), ktoré je Okresný súd Žilina povinný vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Žilina je povinný uhradiť [REDACTED] trovy konania v sume 320,52 € (slovom tristodvadsať eur a päťdesiatdva centov) na účet advokátky JUDr. Kataríny Potockej, advokátska kancelária, Sládkovičova 2, Žilina, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 338/2018-11 zo 4. septembra 2018 prijal na ďalšie konanie sťažnosť [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 20 Er 1138/2010 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

2. Následne ústavný súd 17. septembra 2018 vyzval okresný súd na vyjadrenie sa k vecnej stránke prijatej sťažnosti a oznámenie, či súhlasí s upustením od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti.

3. Vyjadrenie okresného súdu bolo ústavnému súdu doručené 16. októbra 2018, ktorého súčasťou bola aj chronológia úkonov okresného súdu i účastníkov v napadnutom konaní, ako aj vyjadrenie zákonného sudcu. Z predloženého súdneho spisu vyplývajú tieto podstatné skutočnosti:

- 28. augusta 2014 – poverený súdny exekútor predložil okresnému súdu námietky sťažovateľa proti upovedomeniu o ďalších trovách exekúcie,

- 18. marca 2016 – okresný súd vyzval súdneho exekútora na predloženie exekučného spisu na účel rozhodnutia o námietkach proti ďalším trovám exekúcie,
- 1. apríla 2016 – súdny exekútor doručil predmetný exekučný spis,
- 25. apríla 2016 – okresný súd zaslal exekučný spis súdnemu exekútorovi spolu s výzvou na vyjadrenie a špecifikáciu trov exekúcie, keďže z obsahu exekučného spisu nevyplývalo, z čoho ďalšie trovy exekúcie pozostávajú,
- 10. mája 2016 – súdny exekútor doručil okresnému súdu vyčíslenie trov exekúcie,
- 20. júla 2016 – okresný súd vyzval súdneho exekútora na predloženie exekučného spisu,
- 3. augusta 2016 – súdny exekútor doručil exekučný spis okresnému súdu,
- 16. augusta 2018 – okresný súd uznesením rozhodol o námietkach proti ďalším trovám exekúcie, ktoré nadobudlo právoplatnosť podľa vyznačenej doložky 25. septembra 2018,
- 16. októbra 2018 – okresný súd predložil ústavnému súdu súdny spis spolu aj s dotknutým exekučným spisom.

4. Okresný súd vo svojom vyjadrení pripustil, že *„čas rozhodovania o námietke proti trovám exekúcie bol dlhý“*, zároveň však vyslovil názor, že *„nárokov sťažovateľa sa to nijako nedotklo“* s odôvodením, že *„rozhodovanie o námietkach voči trovám exekúcie nie je možné stotožniť s rozhodovaním o námietkach voči exekúcii“*. V tejto súvislosti okresný súd uviedol, že *„s rozhodovaním o trovách exekúcie nie je spojený žiaden odklad vykonateľnosti exekučného titulu, exekúcie a pod., teda súdnemu exekútorovi nič nebránilo vydať exekučný titul a nárok vymáhať a následne nároky oprávneného uspokojiť“*. Podpredseda okresného súdu v závere svojho vyjadrenia navrhol *„uznesením sťažnosť sťažovateľov“* odmietnuť a vyjadril aj súhlas s upustením od verejného prerokovania veci.

5. Právna zástupkyňa sťažovateľa vo svojom vyjadrení doručenom 25. októbra 2018 sa nestotožnila so stanoviskom okresného súdu a zotrvala na dôvodnosti sťažnosti a zároveň vyjadrila súhlas s upustením od ústneho pojednávania vo veci.

6. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej

republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania.

II.

7. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

8. Sťažovateľ sa sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom exekučnom konaní v súvislosti s rozhodovaním o jeho námietkach proti ďalším trovám exekúcie.

9. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných priet'ahov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

10. Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote. Z uvedeného dôvodu nemožno v obsahu týchto práv vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01, I. ÚS 20/02).

11. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov (i práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote) je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom,

ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 220/04, IV. ÚS 365/04).

12. V súvislosti so svojou rozhodovacou činnosťou už ústavný súd vyslovil, že právo na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov súdom sa vzťahuje aj na konanie o výkon rozhodnutia a rozhodovanie súdu v exekučnom konaní (napr. III. ÚS 15/03, III. ÚS 229/04), keďže nútený výkon súdnych a iných rozhodnutí vrátane súdnej exekúcie podľa zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov je súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (II. ÚS 143/02, IV. ÚS 292/04, III. ÚS 229/04), pričom ústava v čl. 48 ods. 2 takéto konania z povinnosti súdov konať bez zbytočných prietáhov nevyníma. Aj podľa názoru Európskeho súdu pre ľudské práva by právo na súdnu ochranu zostalo iluzórnym, keby vnútroštátny právny poriadok umožňoval, aby konečné súdne rozhodnutie ostalo „neúčinné“ na škodu jednej zo strán. Výkon rozsudku alebo rozhodnutia súdu treba považovať za integrálnu súčasť procesu v zmysle čl. 6 dohovoru (obdobne III. ÚS 15/03 a III. ÚS 125/07).

13. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

14. Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza z Exekučného poriadku v spojení s čl. 17 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“), ktorý súdom prikazuje, aby postupovali v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb.

15. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04) ústavný súd zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú

právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria ústavný súd považuje aj povahu prerokúvanej veci.

16. Pokiaľ ide o zložitost' veci (právnú a skutkovú), ústavný súd konštatuje, že predmetná exekučná vec s'ťažovateľa v časti rozhodovania o jeho námietkach proti ďalším trovám exekúcie je bežnou občianskoprávnou vecou a ani z vyjadrenia okresného súdu nebolo zistené nič, čo by indikovalo zvýšenú zložitost' veci. Naopak, vyplynulo z neho, že sa „*nejednalo o skutkovo ani právne zložitú vec*“. Malo teda ísť o rutinné rozhodovanie príslušného exekučného súdu.

17. Pri hodnotení správania s'ťažovateľa ako účastníka exekučného konania ústavný súd nezistil žiadne okolnosti, ktoré by mohli byť zohľadnené v jeho neprospech, a teda nemožno mu pričítať žiadny podiel na zodpovednosti za dĺžku konania o námietkach proti ďalším trovám exekúcie.

18. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu označených práv s'ťažovateľa, bol postup samotného okresného súdu.

19. Ústavný súd po preskúmaní postupu okresného súdu v napadnutom konaní konštatuje, že už samotná dĺžka rozhodovania okresného súdu o námietkach proti ďalším trovám exekúcie v napadnutom konaní s ohľadom na jeho jednoduchosť v trvaní približne štyroch rokov (od doručenia námietok okresnému súdu, pozn.) je sama osebe dostatočným dôvodom na vyslovenie porušenia označených práv s'ťažovateľa, a to aj napriek obrane okresného súdu, že ide o rozhodovanie o otázke, ktorá neznemožňuje ďalší postup súdneho exekútora pri vymáhaní pohľadávky priznanej exekučným titulom. Ústavný súd sa pri hodnotení postupu okresného súdu v tomto štádiu napadnutého konania v okolnostiach posudzovanej veci nemohol stotožniť s týmto vyjadrením okresného súdu, že rozhodovanie sa nemohlo dotknúť žiadnych práv s'ťažovateľa, pretože súdny exekútor od 3. augusta 2016 až do vydania tohto rozhodnutia už nedisponoval s exekučným spisom, keďže okresný súd ho vyzval na jeho predloženie práve v súvislosti s rozhodovaním o námietkach proti ďalším trovám exekúcie. Okresný súd napokon po približne dvoch rokoch od doručenia

exekučného spisu rozhodol 19. augusta 2018 uznesením, ktorým námietkam sťažovateľa vyhovel. Označené rozhodnutie okresného súdu nadobudlo právoplatnosť 25. septembra 2018 (podľa vyznačenej doložky právoplatnosti, pozn.). V dôsledku neprimeranej dĺžky rozhodovania okresného súdu o námietkach proti ďalším trovám exekúcie za súčasnej dispozície exekučným spisom ústavný súd dospel k záveru, že došlo k zbytočnému prietahu v trvaní približne dvoch rokov, pretože týmto postupom okresného súdu bol fakticky znemožnený postup exekútora smerujúci k vymoženiu pohľadávky priznanej exekučným titulom.

20. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej nielen nečinnosť, ale aj nesústredená a neefektívna činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, ak činnosť štátneho orgánu nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ obrátil na štátny orgán, aby o jeho veci rozhodol (napr. I. ÚS 376/06, III. ÚS 90/07).

21. V okolnostiach posudzovanej veci bolo možné disponovanie okresného súdu exekučným spisom a jeho nevrátenie súdnemu exekútorovi po dobu dvoch rokov považovať aj za nesústrednú činnosť, v dôsledku čoho vznikol zbytočný prietah identifikovaný v bode 19 tohto rozhodnutia.

22. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd dospel k záveru, že doterajším postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu označených práv sťažovateľa, preto rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto rozhodnutia.

23. Ústavný súd na základe svojho zistenia, že postupom okresného súdu došlo k porušeniu označených práv sťažovateľa, mu prikázal, aby vo veci vedenej pod sp. zn. 20 Er 1138/2010 konal bez zbytočných prietahov, pretože označená vec nebola v čase rozhodovania ústavného súdu o sťažnosti sťažovateľa právoplatne skončená (bod 2 výroku rozhodnutia).

III.

24. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

25. Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

26. Sťažovateľ v sťažnosti žiadal priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 3 500 €, ktoré odôvodnil pretrvávajúcim stavom právnej neistoty.

27. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

28. Vzhľadom na neprimeranú dĺžku rozhodovania okresného súdu o námietkach proti ďalším trovám exekúcie okresným súdom a nesústreďenú činnosť okresného súdu v napadnutom konaní, berúc do úvahy predmet konania na okresnom súde, správanie sťažovateľa a všetky okolnosti daného prípadu ústavný súd, majúc na pamäti to, že cieľom priznania primeraného finančného zadosťučinenia je len zmiernenie ujmy pocitovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou, považoval priznanie sumy 1 000 € za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde (bod 3 výroku rozhodnutia).

29. Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom. Právna zástupkyňa si uplatnila náhradu trov právneho zastúpenia v sume 320,52 €.

30. Ústavný súd priznal sťažovateľovi trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom pozostávajúce z odmeny advokáta, a vychádzal pritom z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Podľa § 11 ods. 3 v spojení s § 1 ods. 3 vyhlášky je odmena advokáta (základná tarifa) v konaní pred ústavným súdom za jeden úkon právnej služby 1/6 z výpočtového základu.

31. Základom pre výpočet náhrady za úkon právnej služby je v danom prípade priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2017 v sume 921 €. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) náhradu trov konania za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2018 (príprava a prevzatie vecí a písomné vyhotovenie sťažnosti) po 153,50 €. Ďalej má právna zástupkyňa sťažovateľa aj nárok na náhradu režijného paušálu za dva úkony právnej služby podľa vyhlášky vykonané v roku 2018 po 9,21 €. Pokiaľ ide o písomné podanie – vyjadrenie právnej zástupkyne k stanovisku okresného súdu doručeného 25. októbra 2018, ústavný súd za tento úkon právnej služby náhradu trov konania sťažovateľovi nepriznal, keďže podanie neobsahovalo žiadne nové argumenty alebo skutočnosti, ktoré ústavnému súdu neboli známe z predloženého spisu, resp. zo samotnej sťažnosti.

32. Uplatnená suma náhrady trov konania nepresahuje sumu, ktorú vypočítal ústavný súd, preto ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu trov konania v požadovanej sume 320,52 €.

33. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia (bod 4 výroku rozhodnutia).

34. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. novembra 2018